

Vorwort

Die vorliegende Schrift ist aus dem Bedürfnis Rudolf Rockers entstanden, seinen alten Kameraden in Deutschland einen Gruß zu senden und Anregungen zu neuer Arbeit für den freiheitlichen Sozialismus zu vermitteln. Ihre Bedeutung geht jedoch weit über diesen Anlass hinaus. Rockers Worte sind ein Appell an alle Deutschen, die aus europäischer und internationaler Gesinnung, im Anschluss an die humanistischen und freiheitlichen Überlieferungen Deutschlands selbst den Kampf aufnehmen wollen für wirkliche innere Erneuerung und eine Ordnung der sozialen Gerechtigkeit auf der Grundlage der Freiheit; Rocker zeigt, wie das deutsche Volk aus der Not des Zusammenbruchs die ersten Schritte auf dem Wege in eine bessere Zukunft tun kann. Aber er will keine Programme oder Rezepte geben. Es kommt ihm vor allem auf den Geist dieses Neubeginnens an.

Rudolf Rocker, der heute 74-jährige „freundliche Herr von Rhein und Main“, wie ihn Max Nettlau nannte, ist während seines ganzen kampf- und arbeitsreichen Lebens ein internationaler Sozialist gewesen. Er hat selber am Leben und den sozialen Kämpfen verschiedener Völker lebhaften Anteil genommen und spricht hier aus dem gesammelten Schatze seiner Erfahrungen, aus dem Geiste einer gereiften Humanität wieder zu den Menschen seiner deutschen Heimat, aus der ihn die braune Barbarei vertrieb.

Rocker trat in früher Jugend in die Reihen der deutschen Arbeiterbewegung, wanderte als Buchbindergeselle durch viele europäische Länder und kam in Berührung mit den aktiven Kräften des internationalen Anarchismus und Syndikalismus. Lange Jahre wirkte er, bis zum Ausbruch des ersten Weltkrieges, unter den jüdischen Proletariern im Londoner Eastend, wo dieser Sohn einer Mainzer Arbeiterfamilie sogar die jiddische Sprache erlernte, die er, der Nichtjude, jahrzehntelang sprach und schrieb. Während des ersten Weltkrieges als deutscher Zivilgefangener in England interniert, reiste er nach dem Zusammenbruch des Kaiserreichs zurück nach Deutschland. Hier war er bald die überragende, geistig führende Persönlichkeit der deutschen syndikalistischen Bewegung (Freie Arbeiter-Union Deutschlands). Seine Tätigkeit als Redner und Schriftsteller machte ihn weit über die Bewegung hinaus bekannt. Im Gedanken an die Überlebenden aus dem Kreis der in jenen Jahren erworbenen deutschen Freunde hat Rudolf Rocker diese Arbeit geschrieben, die aber auch vielen anderen etwas zu sagen hat.

Wir können hier keinen Überblick über das Gesamtwerk Rockers geben, sondern wollen hauptsächlich auf die Schriften hinweisen, die nach seiner Emigration aus Deutschland erschienen sind. Von den Veröffentlichungen seiner Deutschland-Zeit erwähnen wir Rockers Erinnerungen aus englischer Gefangenschaft: „Hinter Stacheldraht und Gitter“, dieses schöne Zeugnis für die tätige Menschlichkeit, die natürliche Toleranz und freiheitliche Gesinnung, die nicht nur Rockers Lehre, sondern vor allem seinen

Charakter kennzeichnen und diesem Manne, dem jeder Gedanke an Ausübung von äußerer Macht weltenfern liegt, eine so Große Macht über Menschenseelen geben. Diese Werke stehen würdig zur Seite die umfassende wissenschaftliche Arbeit der zwanziger Jahre, „John Most, das Leben eines Rebellen“, das eine Geschichte des früheren deutschen Anarchismus und wichtige Beiträge zur internationalen Geschichte der freiheitlichen Ideenwelt enthält.

In der Emigration brachte Rocker eine ganze Reihe neuer Werke heraus, die in Deutschland unbekannt sind. Wir nennen an erster Stelle „Der Nationalismus und seine Beziehungen zur Kultur“, Rockers Lebenswerk, das noch in Deutschland abgeschlossen wurde, aber nicht mehr verlegt werden konnte. Es ist im Auslande in vielen Sprachen erschienen und hat Anerkennung in weiten Kreisen unabhängiger Kritiker gefunden. Während des spanischen Bürgerkrieges schilderte Rocker in den zwei zunächst englisch erschienenen Schriften „Die Wahrheit über Spanien“ und „Die Tragödie Spaniens“ dem sozialen Hintergrunde der spanischen Volksbewegung und die internationalen reaktionären Interessen und Intrigen, deren Opfer das freiheitsliebende spanische Volk wurde. Damals schrieb Rocker auch das aufschlussreiche kleine Werk „Anarchosyndikalismus“, das dem erwachenden internationalen Interesse für die Ideen der freiheitlichen spanischen Arbeiterbewegung entgegenkam. Es erschien in englisch und spanisch. Einen wesentlichen Beitrag zu den Problemen der Zeit bildet das in Mexiko erschienene Büchlein „Der Einfluss der absolutistischen Ideen auf den Sozialismus“. Aus der Frühgeschichte des autoritären Sozialismus bis zu Marx und Lasalle weist Rocker hier die später verhängnisvoll gewordenen totalitären Ideen nach und gibt gleichzeitig einen Aufriss der Ideenwelt Pierre Joseph Proudhons, den man gerade jetzt in Deutschland als wahren Antipoden des Totalitarismus wiederentdeckt. Das umfangreichere Werk „Pioniere des freiheitlichen Denkens in Amerika“ (spanisch und englisch) schildert den amerikanischen individualistischen Anarchismus und Proudhonismus und führt zum Verständnis der modernen Genossenschaftsideen, in denen der amerikanische Genossenschaftler J. P. Warbasse mit Recht eine Wiederauferstehung der Proudhonschen Gedanken erblickt. In dem Band „Der zweite Weltkrieg“ (spanisch) sind Rockers aktuelle Aufsätze aus der Kriegszeit, die hauptsächlich in „La Protesta“ Buenos Aires erschienen, zusammengefasst. Ein ganz persönliches Bekenntnis schließlich bedeutet Rockers Erinnerungsbuch über seinen besten Freund: „Max Nettlau, der Mann und sein Werk“, in dem der Verfasser die Lebensarbeit und den freiheitlichen Humanismus des Historikers Nettlau an Hand einer reichen Dokumentensammlung verständnisvoll schildert. Soeben schließt Rocker den zweiten Band seiner „Erinnerungen“ ab, deren erster bereits in Buenos Aires gedruckt wird. Damit leitet der Verlag Américalée unter Diego Abad de Santilláns Redaktion eine Große Ausgabe aller wichtigen Werke Rockers ein, die 14 Bände umfassen wird. Gegenwärtig arbeitet Rocker u. a. am Abschluss eines Werkes über *die Voraussetzungen eines föderativen Europas*, von dem die Arbeit über den Einfluss der

absolutistiska ideerna på den socialismen ett kapitel bildar. Här till kommer Rockers löpande produktion av artiklar, som oavbrutet i olika länder utkommer.

Alltid folksbundet och den idealistiska impulsen av sin ungdom tro, är Rucker i årtionden rastlös socialistisk arbete och frihetliga kampen av en erkännelse till andra gått och aldrig stått kvar. Ständigt i nära kontakt med ungdomen, som allmänna andliga och sociala utvecklingen följer, alltid till de förhållanden av verkligheten anknäpande har Rucker sina erkännelser och många uppmuntringar i en rik verk nedlagt, vars anda finns i de följande sidorna uttryckt. Här uttrycker sig en sanning över alla partier stående ren och mogen människa, vars röst till alla bör höra, som däröver eftertänka, som Tyskland sig utom sig själv, i den som genom en oskyldig nationalistisk brottsband utkastades, åter resa sig och i förhållande till de goda, en bättre framtid vändande krafter av alla folk träda fram.

Helmut Rüdiger.

Den utgåvan av följande skrift har möjliggjorts tack vare hjälp av den svenska syndikalistiska rörelsen (Sveriges Arbets Centralorganisation) och den internationella arbetar-förbundet.

Svenska:

Den här texten har uppstått ur Rudolf Rockers behov av att skicka hälsningar till sina gamla kamrater i Tyskland och ge förslag på nytt arbete för den fria socialismen. Dess betydelse går dock långt utöver enbart detta. Rockers ord är en vädjan till alla tyskar som med europeisk och internationell anda vill ta upp kampen för verklig intern förnyelse och en ordning av social rättvisa baserad på frihet, i enlighet med Tysklands humanistiska och frihetliga traditioner; Rucker visar hur det tyska folket kan ta de första stegen mot en bättre framtid ur den svåra kollapsen. Men några program eller recept vill han inte ge. Det som betyder mest för honom är andan i denna nya början.

Rudolf Rucker, den nu 74-åriga "vänliga gentlemanen från Rhen och Main", som Max Nettlau kallade honom, han var en internationell socialist under hela sitt liv full av kamp och hårt arbete. Han tog själv en aktiv del i livet och olika folks sociala kamper och talar här utifrån den samlade skatten av sina erfarenheter, från andan av en mogen mänsklighet till folket i hans tyska hemland, från vilket det bruna barbariet hade fördrivit honom.

Rucker anslöt sig tidigt till den tyska arbetarrörelsens led, reste genom många europeiska länder som bokbindare och kom i kontakt med den internationella

anarkismens och syndikalismens aktiva krafter. Under många år, fram till första världskrigets utbrott, arbetade han bland de judiska proletärerna i Londons East End, där han, son till en arbetarfamilj i Mainz, till och med lärde sig jiddisch, som han, en icke-jude, talade och skrev i decennier. Internerad som civil tysk fånge i England under första världskriget reste han tillbaka till Tyskland efter imperiets kollaps. Här blev han snart en enastående, intellektuellt ledande personlighet för den tyska syndikalistiska rörelsen (Freie Arbeiter-Union Deutschlands). Hans arbete som talare och författare gjorde honom känd långt utanför rörelsen. Rudolf Rocker skrev detta verk med de överlevande i åtanke bland de tyska vänner han skaffat sig under dessa år, men det har också något att säga för många andra.

Vi kan inte här ge en fullständig översikt över Rockers samlade verk utan vill främst peka på de skrifter som uppkom efter hans emigration från Tyskland. Av publikationerna från hans tid i Tyskland nämner vi Rockers minnen från sin engelska fångenskap: "Hinter Stacheldraht und Gitter", detta fina vittnesbörd om den aktiva mänskligheten, denna naturliga tolerans och sinnesfrihet som kännetecknar inte bara Rockers undervisning, utan framför allt hans karaktär, så visar denna man, till vilken varje tanke på att utöva yttre makt är världar borta, sådan stor kännedom om mänskligheten. Dessa verk står värdigt vid sidan av 1920-talets omfattande vetenskapliga arbete, *"John Most, en rebels liv"*, som innehåller en historia om tidig tysk anarkism och viktiga bidrag till den internationella historien om frihetliga idéer.

Under sin exil släppte Rocker en hel rad nya verk som är okända i Tyskland. Först och främst nämner vi "Nationalism och kultur", Rockers livsverk, som slutfördes i Tyskland men inte längre kunde publiceras. Det har publicerats utomlands på många språk och har fått erkännande i vida kretsar av oberoende kritiker. Under det spanska inbördeskriget beskrev Rocker den spanska folkrörelsens sociala bakgrund och de internationella reaktionära intressen och intriger som det frihetsälskande spanska folket blev offer för i de två skrifterna *"Sanningen om Spanien"* och *"The Tragedy of Spain"*, som ursprungligen publicerades på engelska. På den tiden skrev Rocker också det insiktsfulla lilla verket "Anarkosyndikalism", som svarade på det vaknande internationella intresset för den frihetliga spanska arbetarrörelsens idéer. Den publicerades på engelska och spanska. Ett betydande bidrag till tidens problem är den lilla boken *"The Influence of Absolutist Ideas on Socialism"* som publicerades i Mexiko. Från den auktoritära socialismens tidiga historia till Marx och Lasalle demonstrerar Rocker de totalitära idéer som senare blev katastrofala och ger samtidigt en översikt över Pierre Joseph Proudhons idévärld, som för närvarande återupptäcks i Tyskland som den sanna antipoden av totalitarismen. Det mer omfattande verket *"Pioneers of Liberal Thought in America"* (spanska och engelska) beskriver amerikansk individualistisk anarkism och proudhonism och leder till en förståelse av moderna kooperativa idéer, där den amerikanske kooperativa aktivisten J. P. Warbasse med rätta ser en återuppståndelse av Proudhons idéer. Boken *"Andra världskriget"* (spanska)

sammanfattar Rockers aktuella essäer från krigstiden, som främst publicerades i "La Protesta" Buenos Aires. Slutligen är Rockers minnesbok om sin bästa vän en mycket personlig berättelse: *"Max Nettlau, mannen och hans verk"*, där författaren med sympati beskriver historikern Nettlaus livsverk och frihetliga humanism med hjälp av en mycket omfattande samling dokument. Rucker har precis avslutat andra delen av sina *"Erinnerungen"*, varav den första boken redan trycks i Buenos Aires. I och med detta lanserar förlaget Américalee, under redaktion av Diego Abad de Santillán, en storupplaga av Rockers alla viktiga verk, som kommer att bestå av 14 volymer. Rucker arbetar just nu bland annat med att slutföra ett arbete *om förutsättningarna för ett federalt Europa*, av vilket delen om absolutistiska idéers inflytande på socialismen utgör ett kapitel. Till detta kommer Rockers pågående produktion av essäer som dyker upp kontinuerligt i olika länder.

Alltid nära folket och trogen sin ungdoms idealistiska impulser gick Rucker från en insikt till en annan under årtionden av rastlöst socialistiskt arbete och frihetskamp och stod aldrig stilla. Alltid i nära kontakt med ungdomar, följer den allmänna intellektuella och sociala utvecklingen, och alltid utifrån verklighetens förutsättningar, har Rucker lagt ner sina rön och många förslag i ett rikt verk, vars anda finns förkroppsligad på de följande sidorna. Här talar en ren och mogen person som faktiskt står över alla partier, vars röst bör nå alla som funderar på hur Tyskland kan resa sig igen ur den avgrund som det har störtats i av ett skrupelfritt nationalistiskt kriminellt gäng och i relation med de goda krafterna i alla folk som arbetar för en bättre framtid.

Helmut Rüdiger.

Publiceringen av detta verk möjliggjordes tack vare hjälp av den svenska syndikalistiska rörelsen (Sverges Arbetares Centralorganisation) och International Workers' Association.